

Провјера се састоји у пружању доказа о вакцинацији одговорној особи, подношењем одговарајуће документације о свим претходним имунизацијама.

Уколико се на основу утврђеног статуса о претходним имунизацијама утврди да имунизација није комплетна, доктор медицине је дужан о томе обавијестити особу/родитеља/старатеља и у складу са Програмом обавити додатну вакцинацију и/или ревакцинацију.

Уколико особа/родитељ или старатељ одбије додатну вакцинацију/ревакцинацију дјетета, доктор медицине издаје потврду о некомплетном вакцинацијском статусу, а здравствена установа обавјештава надлежног санитарног/здравственог инспектора.

IV. ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Ова Наредба ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеним новинама Федерације БиХ".

Број 03-37-2063-1/19

15. априла 2019. године
Сарајево

Министар
Доц др. **Вјекослав Мандић**, с. р.

Прилог 1.

КАЛЕНДАР ИМУНИЗАЦИЈЕ ЗА 2019. ГОДИНУ

Доб	Врста вакцине	Напомена
По рођењу	Хеп Б прва доза + БЦГ	Хеп Б одмах по рођењу, најбоље у року од 12-24 сата
1 мјесец	Хеп Б друга доза	
2 мјесеца	ДТаП-ИПВ-Хиб прва доза	
4 мјесеца	ДТаП-ИПВ-Хиб друга доза	
6 мјесеци	ДТаП-ИПВ-Хиб трећа доза + Хеп Б трећа доза	
12 мјесеци	МРП прва доза	
2. година	ДТаП-ИПВ-Хиб	Прва ревакцинација
5. година	ДТаП-ИПВ	Прва ревакцинација за дјецу вакцинисану према ранијем програму
6. година	МРП друга доза	
До завршног разреда основне школе	Хеп Б (по <i>shemi</i> 0,1, 6 мјесец)	Само за дјецу која су пропустила вакцинацију против хепатитиса Б
Завршни разред основне школе (осмогодишње и деветогодишње ОШ)	дТ	Сви ученици у завршном разреду ОШ без обзира на доб
Завршни разред средње школе (трогодишње и четворогодишње СШ)	дТ	Вакцинишу се само млади који су пропустили ревакцинацију дТ вакцином у завршном разреду ОШ

Тумач скраћеница:

- **БЦГ** - *Bacille Calmette-Guérin*-вакцина против туберкулозе
- **ХепБ** - вакцина против хепатитиса Б
- **ДТаП-ИПВ** - комбинована вакцина против дифтерије, тетануса, пертусиса (ацелуларно), полиомијелитиса (инактивно)
- **ДТаП-ИПВ-Хиб** - комбинована вакцина против дифтерије, тетануса, пертусиса (ацелуларно), полиомијелитиса (инактивна) и хемофилуса инфлуенце тип б
- **ИПВ** - инактивна вакцина против полиомијелитиса
- **МРП** - вакцина против морбила, рубеоле и паротитиса
- **дТ (pro adultis)** - вакцина против дифтерије и тетануса за дјецу старију од 7 година

Прилог 2. СМЈЕРНИЦЕ ЗА ПОСТЕКСПОЗИЦИЈСКО ВАКЦИНАЦИЈУ ПРОТИВ ТЕТАНУСА

Потреба за активном и пасивном имунизацијом, овиси о стању ране и пацијентовог пријашњег имунизацијског статуса (Табела 1.).

Ако је познато да одрасла озлијеђена особа није никада раније примила три дозе вакцине или се не зна да ли је икада раније примила вакцину против тетануса, потребно је примјенити постекспозицијску вакцинацију по схеми 0-1-6 до 12 мјесеци.

За пацијенте млађе од седам година препоручује се вакцина које садржи тетанус компоненту - дТ, ДТаП вакцина (дифтерија/тетанус за дјецу или дифтерија/тетанус/пертусис), а за пацијенте доби од седам и више година препоручује се дТ вакцина (дифтерија/тетанус вакцина за одрасле).

Особе с већом контаминираном раном, требају примити и одговарајућу дозу хуманог антитетанусног имуноглобулина - 250 и.ј. хуманог антитетанусног имуноглобулина (ХТИГ) интрамускуларно на друго мјесто (супротна рука од оне гдје је примљена вакцина или у глутеус) или 500 и.ј. код дубоких, контаминираних, тетаногених рана.

Особу која је примила три или више доза вакцина против тетануса, ако је протекло више од десет година од задње дозе вакцине против тетануса, потребно је након озљеђивања ревакцинисати једном дозом вакцине против тетануса.

Особу која је примила три или више доза вакцине против тетануса, код већих контаминираних рана ако је протекло пет до десет година од задње дозе вакцине против тетануса, потребно је ревакцинисати једном дозом вакцине против тетануса.

Табела 1. Постекспозицијска профилакса тетануса

Подаци о ранијој вакцинацији против тетануса (вакцине које садрже тетанус компоненту)	Чиста, мања рана		Све друге ране*	
	Тетанус	ХТИГ	Тетанус	ХТИГ
Мање од 3 дозе или је непознато	ДА	НЕ	ДА	ДА
3 или више доза	НЕ**	НЕ	НЕ***	НЕ****

*Као што су ране контаминирание блатом, фецесом, земљом, пљувачком, убодне ране, раздеротине, простиријелне ране, нагњечења, опекотине и смрзотине и сл.

**ДА, ако је прошло више од десет година од задње дозе вакцине које садржи тетанус токсид

***ДА, ако је прошло више од пет година од задње дозе вакцине које садржи тетанус токсид

****ДА, у случају високог ризика, тешка контаминација са материјалом који највјероватније садржи споре тетануса и/или опсежне девитализације ткива.

На основу члана 44. Закона о заштити становништва од заразних болести ("Службене новине Федерације БиХ", број 29/05), федерални министар здравства, на приједлог Завода за јавно здравство Федерације Босне и Херцеговине, donosi

НАРЕДБУ О ПРОГРАМУ ОБАВЕЗНИХ ИМУНИЗАЦИЈА СТАНОВНИШТВА ПРОТИВ ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ У 2019. ГОДИНИ

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Овом Наредбом уређује се програм обавезних имунизација становништва против заразних болести у 2019. години.

Обавезна имунизација становништва против заразних болести на територији Федерације Босне и Херцеговине обављат ће се у 2019. години по слjedeћем програму:

A. IMUNIZACIJA PROTIV DIFTERIJE, TETANUSA I PERTUSISA

Имунизација против дифтерије, тетануса и pertusisa обављат ће се комбинираним вакцином која садржи антигене дифтерије, тетануса, ацелуларног pertusisa, инактивног полиомјелитиса и хемофилуса influence tip b (DTaP-IPV-Hib), те комбинираним вакцином која садржи антигене дифтерије, тетануса, ацелуларног pertusisa и инактивног полиомјелитиса (DTaP-IPV).

Имунизација се обавља вакцинацијом и ревакцинацијом.

a) Vakcinacija

Vakcinacija обухвата djecu од навршена два мјесеца до навршених дванаест мјесеци живота (djeca рођена 2018. и 2019. године).

Vakcinacija против дифтерије, тетануса и pertusisa обављат ће се давањем три дозе од по 0,5 ml, комбиниране DTaP-IPV-Hib вакцине у доби дјетета од 2, 4, 6 мјесеци.

Уколико је размак између појединих доза дужи од препорученог, вакцинацију не треба понављати, већ наставити док се не прими трећа доза.

Размак између двије дозе комбиниране DTaP-IPV-Hib вакцине не смије бити краћи од мјесец дана.

Vakcina се даје у дози од 0,5 ml, интрамускуларно у anterolateralni dio bedra.

b) Revakcinacija

Prva revakcinacija против дифтерије, тетануса и pertusisa обухвата djecu у другој години живота (djeca рођена 2017. и 2018. године), односно ако је од дана потпуне вакцинације protekla jedna година. Prva revakcinacija против дифтерије, тетануса и pertusisa обављат ће се давањем једне дозе од 0,5 ml комбиниране DTaP-IPV-Hib вакцине, интрамускуларно у deltoidni mišić.

Prva revakcinacija против дифтерије, тетануса и pertusisa обухвата svu djecu у petoj години живота (djeca рођена 2014. године) која су потпуно вакцинисана против дифтерије, тетануса и pertusisa. Revakcinacija обухвата и djecu од навршених пет до навршених седм година (djeca рођена од 2012. до 2014. године) која до тада нису ревакцинисана. Revakcinacija против дифтерије, тетануса и pertusisa обављат ће се давањем једне дозе од 0,5 ml комбиниране DTaP-IPV вакцине, интрамускуларно у deltoidni mišić.

NAPOMENA: Djeca која су ревакцинисана први пут против дифтерије, тетануса и pertusisa у другој години, други пут ће се ревакцинисати у шестој години.

c) Nadoknada propuštene vakcinacije

Vakcinacija обухвата и djecu која се по први пут вакцинишу од навршених дванаест мјесеци до навршених седм година живота (djeca рођена 2012. до 2018. године). Vakcinacija ће се обављати давањем три дозе комбиниране DTaP-IPV-Hib и DTaP-IPV вакцине, по sljedeћем rasporedu:

- djeca од навршених дванаест мјесеци до навршене двије године живота вакцинисат ће се са три дозе комбиниране DTaP-IPV-Hib вакцине, s razmakom од мјесец дана између прве и друге дозе вакцине, те šest мјесеци између друге и треће дозе вакцине.
- djeca са навршене двије године до навршених седм година живота вакцинисат ће се са три дозе комбиниране DTaP-IPV вакцине, s razmakom од мјесец дана између прве и друге дозе вакцине, те šest мјесеци између друге и треће дозе вакцине.

Vakcina се даје у дози од 0,5 ml, интрамускуларно у deltoidni mišić.

Djeca која се први пут вакцинишу након навршених дванаест мјесеци, ревакцинишу се једном дозом комбиниране DTaP-IPV вакцине до навршене седме године живота, s razmakom од најмање годину дана након вакцинације.

B. IMUNIZACIJA PROTIV DIFTERIJE I TETANUSA

Имунизација против дифтерије и тетануса обављат ће се комбинираним DT вакцином.

Имунизација се обавља вакцинацијом и ревакцинацијом.

a) Vakcinacija

Vakcinacija против дифтерије и тетануса обухвата djecu од навршена два мјесеца до навршених седм година живота (djeca рођена 2012. до 2019. године), која се због контраиндикација не могу вакцинисати вакцином коју садржи pertusis компоненту.

Vakcinacija ће се обављати давањем три дозе одговарајуће вакцине против дифтерије и тетануса (DT pediatric), s razmakom између појединачних доза од најмање мјесец дана.

Vakcina се даје у дози од 0,5 ml, интрамускуларно у anterolateralni dio bedra или deltoidni mišić, ovisno о доби дјетета и величини мишићне масе.

Vakcinacija против дифтерије и тетануса обухвата и djecu/mlade од навршених седм до навршених осамнаест година живота, који нису вакцинисани или који немају доказа да су вакцинисани.

Vakcinacija djece/mladih од навршених седм до навршених осамнаест година живота (djeca/mladi рођени 2001. до 2012. године), обављат ће се давањем двије дозе вакцине против дифтерије и тетануса (dT pro adultis) у појединачној дози од 0,5 ml интрамускуларно у deltoidni mišić, s razmakom између појединачних доза од најмање 30 дана.

b) Revakcinacija

Revakcinacija против дифтерије и тетануса обухвата mlade који похађају завршни разред основне школе (osmogodišnje/devetogodišnje основне школе), комплетно вакцинисану и ревакцинисану против дифтерије, тетануса и pertusisa, односно против дифтерије и тетануса (DT pediatric, односно dT pro adultis).

Revakcinacija против дифтерије и тетануса обухвата и djecu која су вакцинисана по први пут против дифтерије и тетануса, ако је од дана потпуне вакцинације protekla jedna година.

Revakcinacija против дифтерије и тетануса обухвата sve mlade до навршених осамнаест година, ако су propustili revakcinaciju против дифтерије и тетануса у завршном разреду основне школе.

Revakcinacija ће се обављати давањем једне дозе одговарајуће вакцине против дифтерије и тетануса (DT pediatric, односно dT pro adultis) у дози од 0,5 ml, интрамускуларно у deltoidni mišić.

C. IMUNIZACIJA PROTIV TETANUSA

Имунизација против тетануса, djece/mladih од навршена два мјесеца до навршених осамнаест година живота, обављат ће се комбинираним вакцинама које садрже tetanus компоненту (DTaP-IPV-Hib, DTaP-IPV, DT pediatric, dT pro adultis) у складу са доби дјетета/mladih и важећем календару имунизације.

Имунизација против тетануса, djece од навршена два мјесеца до навршених седм година живота (djeca рођена од 2012. до 2019. године), обављат ће се по smjernicama наведеним у овој Naredbi, poglavlje A. Имунизација против дифтерије, тетануса и pertusisa.

Имунизација против тетануса, djece/mladih од навршених седм до навршених осамнаест година живота (djeca/mladi рођени од 2001. до 2012. године), обављат ће се по smjernicama наведеним у овој Naredbi, poglavlje B. Имунизација против дифтерије и тетануса.

Smjernice за постекспозицијску вакцинацију против тетануса наведене су у Prilogu 2. ове Naredbe.

D. IMUNIZACIJA PROTIV POLIOMIJELITISA

Imunizacija protiv poliomijelitisa obavlja se inaktiviranim (IPV), odnosno živom bivalentnom (bOPV) vakcinom protiv poliomijelitisa.

Imunizacija se obavlja vakcinacijom i revakcinacijom.

a) Vakcinacija

Vakcinacija obuhvata djecu od navršenih dva mjeseca života (djeca rođena 2018. i 2019. godine) i mora se potpuno provesti do navršenih dvanaest mjeseci života.

Vakcinacija protiv poliomijelitisa obavlja se davanjem tri doze kombinirane DTaP-IPV-Hib vakcine, u dobi djeteta od 2, 4, 6 mjeseci.

Vakcina se daje u dozi od 0,5 ml, intramuskularno u anterolateralni dio bedra ili deltoidni mišić, ovisno o dobi djeteta i veličini mišićne mase.

Ukoliko je razmak između pojedinih doza duži od preporučenog, vakcinaciju ne treba ponavljati, već nastaviti dok se ne primi treća doza.

b) Revakcinacija

Prva revakcinacija protiv poliomijelitisa obuhvata djecu u drugoj godini života (djeca rođena 2017. i 2018. godine), odnosno ako je od dana potpune vakcinacije protekla jedna godina. Prva revakcinacija protiv poliomijelitisa obavlja se davanjem jedne doze od 0,5 ml kombinirane DTaP-IPV-Hib vakcine, odnosno inaktivne polio vakcine, intramuskularno u deltoidni mišić.

Druga revakcinacija protiv poliomijelitisa obuhvata svu djecu u petoj godini života (djeca rođena 2014. godine). Revakcinacija obuhvata i djecu od navršenih pet do navršenih sedam godina (djeca rođena od 2012. do 2014. godine) koja nisu revakcinisana u petoj godini. Revakcinacija protiv poliomijelitisa obavlja se davanjem jedne doze od 0,5 ml kombinirane DTaP-IPV vakcine, odnosno inaktivne polio vakcine, intramuskularno u deltoidni mišić.

c) Nadoknada propuštene vakcinacije

Vakcinacija obuhvata i djecu koja se po prvi put vakcinišu od navršenih dvanaest mjeseci do navršenih sedam godina života (djeca rođena 2012. do 2018. godine), prema smjernicama navedenim u ovoj Naredbi, poglavlje A. Imunizacija protiv difterije, tetanusa i pertusisa.

Vakcinacija obuhvata i djecu od navršenih sedam godina do navršenih četrnaest godina života (djeca rođena 2005. do 2012. godine), ako ranije nisu vakcinisana ili ako nemaju dokaza o provedenoj vakcinaciji.

Vakcinacija djece od sedme do četrnaeste godine života obavlja se davanjem tri doze inaktivne polio vakcine (IPV), odnosno dvije doze žive bivalentne oralne vakcine (bOPV) i jedne doze inaktivne polio vakcine (IPV), s razmakom između pojedinih doza od najmanje trideset dana.

Vakcinacija se vrši ukapavanjem dvije kapi bOPV vakcine, u dozi od 0,1 ml, u usta djeteta, odnosno davanjem doze od 0,5 ml inaktivne polio vakcine (IPV), intramuskularno u deltoidni mišić.

Ukoliko je razmak između pojedinih doza veći od trideset dana, vakcinaciju ne treba ponavljati već samo nastaviti do treće doze.

E. IMUNIZACIJA PROTIV HEMOFILUSA INFLUENCE TIP b

Imunizacija protiv hemofilusa influence tip b obavlja se kombiniranom vakcinom koja sadrži komponentu hemofilusa influence tip b (Hib).

Imunizacija protiv hemofilusa influence tipa b obavlja se vakcinacijom i revakcinacijom.

a) Vakcinacija

Vakcinacija djece protiv bolesti izazvanih hemofilusom influence tip b obuhvata svu djecu od navršena dva mjeseca do navršenih dvanaest mjeseci života (djeca rođena 2018. i 2019. godine).

Vakcinacija djece protiv bolesti izazvanih hemofilusom influence tip b, obavlja se davanjem tri doze kombinirane DTaP-IPV-Hib vakcine, u dobi od 2, 4, 6 mjeseci.

Ukoliko je razmak između pojedinih doza duži od preporučenog, vakcinaciju ne treba ponavljati, već nastaviti dok se ne primi treća doza, do navršene druge godine života.

Vakcina se daje u dozi od 0,5 ml, intramuskularno u anterolateralni dio bedra, odnosno u deltoidni mišić, ovisno o dobi djeteta i veličini mišićne mase.

b) Revakcinacija

Revakcinacija obuhvata djecu u drugoj godini života (djeca rođena 2017. i 2018. godine), odnosno ako je od dana potpune vakcinacije protekla jedna godina. Revakcinacija protiv bolesti izazvanih hemofilusom influence tip b obavlja se davanjem jedne doze kombinirane DTaP-IPV-Hib vakcine, od 0,5 ml, intramuskularno u deltoidni mišić.

c) Nadoknada propuštene vakcinacije

Vakcinacija obuhvata i djecu koja se po prvi put vakcinišu od navršenih dvanaest mjeseci do navršene dvije godine života (djeca rođena od 2017. do 2018. godine), prema smjernicama navedenim u ovoj Naredbi, poglavlje A. Imunizacija protiv difterije, tetanusa i pertusisa.

F. IMUNIZACIJA PROTIV MORBILA, RUBEOLE I PAROTITISA

Imunizaciji protiv morbila, rubeole i parotitisa (MRP) podliježu obavezno djeca od navršenih dvanaest mjeseci do navršenih četrnaest godina života, i obavlja se davanjem s dvije doze vakcine.

a) Vakcinacija prvom dozom

Vakcinacija prvom dozom protiv morbila, rubeole i parotitisa, obuhvata svu djecu od navršenih dvanaest mjeseci života (djeca rođena 2018. godine).

Ako se iz bilo kojih razloga vakcinacija prvom dozom ne obavi s navršenih dvanaest mjeseci, vakcinisati se mogu do navršene četrnaeste godine.

b) Vakcinacija drugom dozom

Vakcinacija drugom dozom vakcine protiv morbila, rubeole i parotitisa obuhvata svu djecu u šestoj godini života (djeca rođena 2013. godine). Ukoliko se vakcinacija drugom dozom ne obavi u navedenom roku, dijete treba vakcinisati do četrnaeste godine života (sva djeca dobi do četrnaest godina trebaju primiti dvije doze MRP vakcine).

Druga vakcinacija obuhvata i svu djecu koja su vakcinisana u dobi od šest do četrnaest godina, a od vakcinacije je prošlo najmanje mjesec dana.

Vakcinacija protiv morbila, rubeole i parotitisa se vrši davanjem jedne doze od 0,5 ml otopljene žive, atenuirane MRP vakcine, intramuskularno ili subkutano u deltoidnu regiju.

c) Posebne odredbe

U slučaju pojave većih epidemija morbila, uz saglasnost Stručnog savjetodavnog tijela iz člana 64. stav (1) Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/05), mogu se vakcinisati protiv morbila djeca mlađa od dvanaest a starija od šest mjeseci života, s tim da se moraju ponovno vakcinisati u periodu od petnaest do dvadesetčetiri mjeseca života.

Имунизација против морбила, рубеоле и паротитиса може се проводити према епидемиолошким индикацијама и код особа старијих од четрнаест година.

Преболјели морбили нису контраиндикација за вакцинацију МРР вакцином.

G. IMUNIZACIJA PROTIV TUBERKULOZE

Имунизација против туберкулозе обухвата дјечу рођену 2019. године и обављат ће се давањем једне дозе од 0,05 ml или 0,1 ml BCG вакцине (према упутству произвођача), интрадермално, 12 - 24 сата по рођењу, у lijeви делтоидни предео.

Ако се из било којег разлога новорођенче не вакцинише истовремено с вакцинацијом против хепатитиса B, вакцину против туберкулозе дати у првом могућем контакту са здравственом службом, без обзира на временски размак.

Вакцинацији против туберкулозе, без претходног туберкулинског тестирања, обавезно подлијежу и сва дјеча до пет година живота (дјеча рођена 2014. до 2018. године) која нису, из било којих разлога, вакцинисана у наведеном термину. Вакцинација дјече од навршених дванаест мјесеци до пет година обављат ће се давањем једне дозе од 0,1 ml BCG вакцине (према упутству произвођача) интрадермално, у lijeви делтоидни предео.

Претходном туберкулинском тестирању подлијежу невакцинисана дјеча од навршених дванаест мјесеци до пет година, која живе или су живјела у домаћинству с активним случајем туберкулозе, суспектним или потврђеним.

H. IMUNIZACIJA PROTIV VIRUSNOG HEPATITISA B

a) Vакцинација новорођенчади

Обавезна вакцинација против вирусног хепатитиса B обухвата сву дјечу рођену у 2019. години.

Вакцинација новорођенчади врши се давањем три дозе одговарајуће вакцине (појединачна доза 10 микрограма, односно 0,5 ml), по шеми вакцинације 0, 1 и 6 мјесеци.

Прва доза вакцине даје се 12-24 сата по рођењу, вакцинација се обавља давањем једне дозе од 0,5 ml одговарајуће вакцине, интрамускуларно, у anterolateralni dio bedra.

Друга доза вакцине даје се један мјесец након прве дозе, вакцинација се обавља давањем једне дозе од 0,5 ml одговарајуће вакцине, интрамускуларно, у anterolateralni dio bedra.

Трећа доза вакцине даје се најмање шест мјесеци након прве дозе, вакцинација се обавља давањем једне дозе од 0,5 ml одговарајуће вакцине, интрамускуларно, у anterolateralni dio bedra или делтоидну регију.

Вакцинација против хепатитиса B обухвата и дјечу до петнаесте година живота, која нису вакцинисана или која немају доказ да су вакцинисана. Вакцинација ће се обављати давањем три дозе хепатитис B вакцине (појединачна доза 10 микрограма, односно 0,5 ml), по шеми вакцинације 0, 1, 6 мјесец.

b) Vакцинација новорођенчади HBsAg позитивних мајки

Вакцинисањем новорођенчади HBsAg позитивних мајки, осим активне заштите вакцином по шеми 0, 1, 2, 12 мјесеци, потребно је истовремено с првом дозом вакцине, али на различита мјеста, аплицирати одговарајућу дозу humanog hepatitis B immunoglobulina.

I. IMUNIZACIJA KOMBINIRANOM VAKCINOM I RAZMACI IZMEĐU VAKCINACIJE

Имунизација комбинираним вакцином може се обавити:

1. против дифтерије и тетануса (DT, dT);
2. против дифтерије, тетануса и pertusisa - cjelostanični i acelularni (DTP);
3. против дифтерије, тетануса, pertusisa и poliomijelitisa (DTP-IPV);

4. против дифтерије, тетануса, pertusisa, poliomijelitisa и болести изазваних hemofilusom influenza tip b (DTP-IPV-Hib);
5. против дифтерије, тетануса, pertusisa, poliomijelitisa, болести изазваних hemofilusom influenza tip b и hepatitis B (DTP-IPV-Hib-HepB);
6. против poliomijelitisa (OPV tip 1 и 3, IPV);
7. против морбила, рубеоле и паротитиса (MRP);
8. другом комбинираним вакцином чије су компоненте заступљене у програму имунизације.

Истовремена имунизација се може вршити давањем:

- два или више инаktiviranih antigena;
- два или више живих antigena;
- више инаktiviranih и више живих antigena.

Размаци између давања појединачних доза ових вакцина морају бити најмање 28 дана.

Размаци између давања различитих живих вакцина морају бити најмање 28 дана.

Размаци између давања двије различите инаktivirane или једне инаktivirane и једне живе вакцине нису потребни, односно могу се дати у било којим размацима прије или после један другог.

Различите вакцине давати (аплицирати) у различите екстремитете. Вакцине се не смiju аплицирати интравенозно, ни у glutealnu регију.

Дјечу не треба примити вакцине у lijevu руку најмање 3 мјесеца након примјене BCG вакцине (lijeva рука се користи за примјену BCG вакцине).

J. KONTRAIINDIKACIJE ZA PROVOĐENJE IMUNIZACIJE

Обавезној имунизацији против заразних болести не подлијежу особе код којих доктор медицине утврди постојање контраиндикације.

Контраиндикације за вакцинисање против одређене заразне болести могу бити опће и посебне.

a) Опће контраиндикације за све имунизације су:

1. акутне болести;
2. febrilna stanja;
3. преосјетљивост на састојке вакцине;
4. анафилактичка реакција на претходну вакцину;
5. за живе, атениране вирусне вакцине, још и:
 - stanje oslabljenog imuniteta (imunodefijencija stečena, prirodna или у току malignih болести, терапија antimetabolicima, kortikosteroidima-veće дозе, alkilirajućim spojevima или услед зрачења);
 - graviditet.

b) Посебне контраиндикације су:

1. За вакцинацију против туберкулозе: оштећење станичног имунитета због HIV инфекције.
2. За вакцинацију против pertusisa: прогресивне болести централног нервног система (неконтролирана epilepsija, infantilni spazmi, прогресивна encefalopatija), компликација на претходну дозу вакцине (konvulzije, kolaps, stanje slično šoku у року од 48 сати од претходне дозе, encefalopatija у року од 7 дана од претходне DTP дозе).
3. За вакцинацију новорођенчади против hepatitis B: vitalna угроженост новорођенчета и Apgar < 7.

Осим контраиндикација наведених под таč. a) и b) овог поглавља, при имунизацији против појединих заразних болести могу бити и друге контраиндикације прописане од стране произвођача вакцине.

Контраиндикације за имунизацију против одређене заразне болести одређује доктор медицине који врши имунизацију, односно под чијим се надзором она врши, прегледом особа која подлијежу обавезној имунизацији и увидом у здравствену документацију

prije pristupa imunizaciji, te na osnovu nalaza specijalista i subspecijalista odgovarajuće oblasti medicine (npr. neuropedijatar, klinički imunolog i alergolog, hematolog i dr.)

Kontraindikacije za imunizaciju pojedinih osoba protiv određenih zaraznih bolesti mogu biti privremene i trajne.

Ako postoje privremene kontraindikacije, upisuju se u osnovnu dokumentaciju i odmah se određuje vrijeme i mjesto naknadne vakcinacije.

Utvrđena trajna kontraindikacija se upisuje u osnovnu dokumentaciju, a u slučaju potrebe o tome izdaje potvrda.

K. NAČIN PROVOĐENJA IMUNIZACIJE

Obavezna imunizacija protiv određenih zaraznih bolesti obavlja se kontinuirano.

a) Kontinuirana imunizacija

Kontinuirana imunizacija provodi se cijele godine.

Kontinuirana imunizacija obavezno se provodi u svim područjima općine u skladu sa utvrđenom kalendaru:

- odmah poslije rođenja protiv hepatitisa B i tuberkuloze (BCG) (unutar 12-24 sata);
- s navršanim jednim mjesecom života protiv hepatitisa B;
- s navršena dva mjeseca života protiv difterije, tetanusa, pertusisa, poliomijelitisa i hemofilusa influence tip b;
- u četvrtom mjesecu života protiv difterije, tetanusa, pertusisa, poliomijelitisa i hemofilusa influence tip b;
- s navršanih šest mjeseci života protiv difterije, tetanusa, pertusisa, poliomijelitisa, hemofilusa influence tip b i hepatitisa B;
- s navršanih dvanaest mjeseci života - prva vakcinacija protiv morbila, rubeole i parotitisa;
- u drugoj godini života - prva revakcinacija protiv difterije, tetanusa, pertusisa, poliomijelitisa i hemofilusa influence tip b;
- u petoj godini života - prva revakcinacija protiv difterije, tetanusa, pertusisa i poliomijelitisa (vakcinacija prema ranijem programu);
- u šestoj godini života - druga vakcinacija protiv morbila, rubeole i parotitisa;
- do završnog razreda osnovne škole - vakcinacija protiv hepatitisa B - samo djeca koja do tada nisu vakcinisana protiv hepatitisa B;
- u završnom razredu osnovne škole - revakcinacija protiv difterije i tetanusa (dT pro adultis);
- do završnog razreda srednje škole - revakcinacija protiv difterije i tetanusa - samo za mlade koji su propustili revakcinaciju u završnom razredu osnovne škole.

Kontinuirana imunizacija se provodi sve dok se ne imuniziraju sve osobe koje podliježu obaveznoj imunizaciji, osim osoba kod kojih postoje trajne kontraindikacije.

"Kalendar imunizacije za 2019. godinu" nalazi se u prilogu i čini sastavni dio ove Naredbe (**Prilog 1.**).

L. ČUVANJE VAKCINA I POSTUPAK S OTVORENIM BOČICAMA VAKCINA I POSTUPAK U SLUČAJU PREKIDA "HLADNOG LANCA"

Sve vakcine iz Programa imunizacije moraju se čuvati na temperaturi od +2°C do +8°C, izuzev oralne polio vakcine (OPV) koja se dugotrajno čuva na temperaturi od -20°C do -25°C. Ukoliko se OPV vakcina čuva na temperaturi od +2°C do +8°C mora se potrošiti u roku od šest mjeseci.

Vakcine osjetljive na svjetlo (BCG, MRP) treba zaštititi od izlaganja svjetlu (posebno sunčevom).

Zdravstvene ustanove koje provode program obaveznih imunizacija dužne su voditi evidenciju o prometu vakcine (utrošeno/odbačeno vakcina). Evidencije trebaju sadržavati podatke o broju zaprimljenih, utrošenih i odbačenih doza, prema vrsti vakcine. Također, za svaku vakcinu treba evidentirati broj doza u bočici/ampuli, serijski broj, rok upotrebe, ime proizvođača i broj Nalaza o kontroli kvaliteta Agencije za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine.

U svim zdravstvenim ustanovama skladište vakcina mora biti pod svakodnevnim nadzorom, a temperature frižidera moraju se redovno kontrolirati i evidentirati dva puta dnevno. Frižideri moraju biti opremljeni uređajima za kontinuirano mjerenje temperature uz ispis i alarmima osjetljivim na promjenu temperature.

Pri slaganju vakcina u frižider treba obratiti pozornost da vakcine ne budu složene uz ploču za hlađenje, posebno ona najosjetljivija na smrzavanje (vakcina protiv hepatitisa B, dT, četverovalentna i petovalentna vakcina). Vakcine se ne smiju držati u vratima frižidera, s obzirom da su temperature u pregradama na vratima u pravilu više od temperature u sredini frižidera. Frižideri trebaju biti namijenjeni isključivo za čuvanje vakcine.

Otvorena bočica bOPV vakcine, može se koristiti i narednih 28 dana, pod uvjetom:

- da se adekvatno čuva na propisanoj temperaturi;
- da nije istekao rok upotrebe vakcine;
- da je ispravan VVM - ako se nalazi na bočici.

Otvorene bočice ostalih vakcina, monodozne ili multidozne, mogu se koristiti u skladu s preporukama proizvođača. Na svakoj otvorenoj multidoznoj bočici vakcine (koja se može koristiti više dana) mora biti napisan datum i sat otvaranja bočice.

Transport vakcine treba se obavljati pod odgovarajućim režimom "hladnog lanca" tj. u vozilu s rashladnim prostorom ili hladnim kutijama na adekvatnoj temperaturi.

Ukoliko se vakcina prevozi u vozilu s rashladnim prostorom, vakcine se pakiraju u transportne kutije s priloženim temperaturnim indikatorima, koji se navode u nalogu. Transportno vozilo s rashladnim transportnim prostorom treba biti opremljeno kalibriranim uređajima za mjerenje i snimanje temperature s mogućnošću ispisa.

Indikatori smrzavanja (Freeze-tag) moraju pratiti vakcine najosjetljivije na smrzavanje (vakcina protiv hepatitisa B, dT, DTaP-IPV i DTaP-IPV-Hib).

Ukoliko se vakcina prevozi u hladnoj kutiji ili ručnom frižideru, potrebno je staviti barem jedan indikator smrzavanja u hladnu kutiju. Indikator smrzavanja se stavlja na vakcine u hladnoj kutiji. Poželjno je fiksirati indikator smrzavanja kako ne bi došlo do pomjeranja tokom transporta. Indikatore smrzavanja ne treba postavljati u direktni kontakt s hladnim ulošcima, koji se stavljaju u hladnu kutiju.

Hladne kutije treba ostaviti u hladnoj komori minimalno četiri sata prije pakovanja vakcine. Ukoliko hladna komora nije dostupna, hladne kutije treba držati minimalno četiri sata prije pakovanja vakcine u prostorijama s klima uređajem, ili drugoj adekvatnoj hladnijoj prostoriji.

Pripremanje hladnih uložaka: planirani broj uložaka stavlja se u hladnu komoru ili frižider na temperaturi od +2°C do +8°C. Minimalno vrijeme za stabilizaciju hladnih uložaka je 12 sati.

Mora postojati pisani plan postupanja s vakcinama pri transportu u slučaju kvara vozila ili nesreće.

Postupak u slučaju "prekida hladnog lanca" u zdravstvenoj ustanovi (usljed kvara opreme, prekida snabdjevanja električnom energijom i dr.) odgovorna osoba dužna je:

- napraviti zapisnik o incidentu/događaju;

- evidentirati sve vakcine izložene tom incidentu/događaju (vrsta, količina, serijski broj, rok upotrebe, WM);
- vakcine označiti i prebaciti u ispravno hladno skladište, ne koristiti dok se ne dobije saglasnost Zavoda za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine;
- incident/događaj s priloženim zapisnikom prijaviti pripadajućem kantonalnom zavodu za javno zdravstvo, koji će informirati Zavod za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine;
- vakcina se ne smije baciti, niti koristiti, dok se ne dobije pismena povratna informacija od Zavoda za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine, po kojoj treba postupiti.

II. OBAVEZE NADLEŽNIH ZDRAVSTENIH USTANOVA I TIJELA UPRAVE U POGLEDU PROVOĐENJA PROGRAMA IMUNIZACIJE

Ako u bilo kojem kantonu ili općini u Federaciji Bosne i Hercegovine broj imuniziranih osoba koje podliježu Programu obaveznih imunizacija ne dostigne obuhvat od 95% za MRP, odnosno 90% za ostala vakcine, zdravstvene ustanove koje provode Program obaveznih imunizacija dužne su obavljati dopunsku imunizaciju, sve dok se ne dostigne propisani obuhvat (postotak).

Zdravstvena ustanova koja provodi redovni Program imunizacije će, uz stručnu pomoć nadležnog kantonalnog zavoda za javno zdravstvo, donijeti godišnji plan imunizacije s podacima o broju obaveznika, vremenu i mjestu izvođenja imunizacije i sastavu tima koji provodi imunizaciju, najkasnije 30 dana prije početka provođenja Programa imunizacije.

Plan imunizacije treba biti dostavljen nadležnom kantonalnom zavodu za javno zdravstvo radi ovjere. Tek nakon ovjere plana imunizacije može započeti provođenje Programa imunizacije. Nadležno općinsko tijelo uprave za oblast zdravstva, dužno je dostaviti spiskove za novorođenu djecu, obaveznike za imunizaciju, kao i podatke o doseljenoj, odseljenoj i umrloj djeci i mladeži, dobi do navršanih 18 godina života, zdravstvenoj ustanovi radi uspostavljanja kartoteke.

Zdravstvene ustanove obavezne su odrediti mjesto i vrijeme obavljanja imunizacije i blagovremeno o tome informirati osobe/roditelje/staratelje.

Zdravstvene ustanove obavezne su odrediti mjesto i vrijeme obavljanja imunizacije djece školske dobi i blagovremeno, na početku školske godine, o tome informirati osnovne i srednje škole.

Zdravstvena ustanova-vakcinacijski centar obavezan je pismenim putem obavijestiti školu o polaznicima određenih razreda koji podliježu imunizaciji, o mjestu i vremenu obavljanja imunizacije, o planiranoj imunizaciji učenika, te na odgovarajući način (roditeljski sastanak) upoznati njihove roditelje.

Imunizacija učenika pojedinih razreda obavlja se, u pravilu, za vrijeme trajanja nastave u prostorijama zdravstvene ustanove ili prikladnim prostorijama škole.

Škole su obavezne na osnovu primljene obavijesti dovesti na imunizaciju sve učenike koji podliježu imunizaciji od određenih zaraznih bolesti.

Doktor medicine koji provodi imunizaciju i prilikom imunizacije utvrdi postojanje popratne pojave, u svakom pojedinačnom slučaju, obavezan je odmah, a najkasnije u roku 24 sata izvijestiti nadležni kantonalni zavod za javno zdravstvo, Zavod za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine i Agenciju za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine, na obrascu "Prijava neželjene reakcije nakon vakcinacije", a u slučaju težih popratnih pojava ili iznenadne smrti i telefonom.

Ozbiljne neželjene pojave nakon imunizacije moraju se istražiti odmah, a najkasnije 48 sati po prijavi, u skladu sa Pravilnikom o načinu provedbe obavezne imunizacije, imunoprofilakse i hemoprofilakse protiv zaraznih bolesti te o osobama koje se podvrgavaju toj obavezi.

Zdravstvene ustanove koje koriste vakcine obavezne su rukovati vakcinama pod odgovarajućim režimom "hladnog lanca" u skladu sa sigurnosnim standardima u zdravstvenoj ustanovi.

Za rad na imunizaciji s vakcinama koje se daju parenteralno, zdravstvene ustanove koje provode imunizaciju, moraju imati pripremljene ampule adrenalina, kortizonskog preparata s brzim djelovanjem, kalcija za intravenoznu primjenu i antihistaminskih preparata.

Za rad na imunizaciji s vakcinama koje se daju parenteralno, zdravstvene ustanove koje provode imunizaciju obavezne su za svaku osobu koja pristupi imunizaciji osigurati jednu špricu i jednu iglu za jednokratnu upotrebu.

III. EVIDENCIJE I IZVJEŠTAVANJE O OBAVLJENOJ IMUNIZACIJI

Zdravstvene ustanove koje provode program obavezne imunizacije, dužne su voditi evidenciju o izvršenoj imunizaciji za svaku osobu koja podliježe toj imunizaciji.

Svi podaci o izvršenoj imunizaciji unose se u osnovnu dokumentaciju obaveznika vakcinacije - "Karton vakcinacije" koji se nalazi u kartoteci vakcinacijskog punkta kojem gravitira taj obaveznik vakcinacije. Isti podaci unose se u "Iskaznicu vakcinacije" koja predstavlja ličnu dokumentaciju i koju vakcinisana osoba zadržava kod sebe, ili u zdravstvenu knjižicu osiguranika. U iskaznicu vakcinacije ili zdravstvenu knjižicu potrebno je upisati i datum kada je planirana sljedeća vakcinacija.

Zdravstvena ustanova koja obavlja imunizaciju dužna je napraviti godišnji plan imunizacije i dostaviti ga nadležnom kantonalnom zavodu za javno zdravstvo, a ovaj Zavodu za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine najkasnije do 1. februara za tekuću godinu.

Zdravstvene ustanove koje provode Program imunizacije obavezne su dostaviti mjesečni izvještaj o izvršenoj imunizaciji i potrošnji vakcina na propisanom obrascu nadležnom kantonalnom zavodu za javno zdravstvo i to najkasnije do 10. u mjesecu za prethodni mjesec, a godišnji izvještaj najkasnije do 1. februara za proteklu kalendarsku godinu.

Nadležni kantonalni zavod za javno zdravstvo sastavlja zbirni mjesečni izvještaj o provedenoj imunizaciji i potrošnji vakcina na svom području, i dostavlja ga Zavodu za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine, i to najkasnije do 20-og u mjesecu, za prethodni mjesec, a godišnji izvještaj dostavlja najkasnije do 15. marta za proteklu kalendarsku godinu.

Provjera vakcinacijskog statusa obavezno se obavlja:

1. prilikom upisa u sve vrste predškolskih ustanova;
2. prilikom upisa u sve vrste škola, od osnovnih do visokih;
3. prije izvođenja imunizacije po epidemiološkim indikacijama;
4. prilikom prijema djece i mladih na bolničko liječenje;
5. prilikom prijema u radni odnos;
6. prilikom svake posjete liječniku (novorođenčadi, male djece, predškolske i školske djece i mladih);
7. prilikom prijema djece u đачke i studentske domove;
8. prilikom prijema osoba u kolektivne smještaje.

Provjera se sastoji u pružanju dokaza o vakcinaciji odgovornoj osobi, podnošenjem odgovarajuće dokumentacije o svim prethodnim imunizacijama.

Ukoliko se na osnovu utvrđenog statusa o prethodnim imunizacijama utvrdi da imunizacija nije kompletna, doktor

medicine je dužan o tome obavijestiti osobu/roditelja/staratelja i u skladu sa Programom obaviti dodatnu vakcinaciju i/ili revakcinaciju.

Ukoliko osoba/roditelj ili staratelj odbije dodatnu vakcinaciju/revakcinaciju djeteta, doktor medicine izdaje potvrdu o nekompletnom vakcinacijskom statusu, a zdravstvena ustanova obavještava nadležnog sanitarnog/zdravstvenog inspektora.

IV. ZAVRŠNA ODREDBA

Ova Naredba stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj 03-37-2063-1/19

15. aprila 2019. godine

Sarajevo

Ministar

Doc. dr. Vjekoslav Mandić, s. r.

Prilog 1.

KALENDAR IMUNIZACIJE ZA 2019. GODINU

Dob	Vrsta vakcine	Napomena
Po rođenju	Hep B prva doza + BCG	Hep B odmah po rođenju, najbolje u roku od 12-24 sata
1 mjesec	Hep B druga doza	
2 mjeseca	DTaP-IPV-Hib prva doza	
4 mjeseca	DTaP-IPV-Hib druga doza	
6 mjeseci	DTaP-IPV-Hib treća doza + Hep B treća doza	
12 mjeseci	MRP prva doza	
2. godina	DTaP-IPV-Hib	Prva revakcinacija
5. godina	DTaP-IPV	Prva revakcinacija za djecu vakcinisanu prema ranijem programu
6. godina	MRP druga doza	
Do završnog razreda osnovne škole	Hep B (po shemi 0,1, 6 mjesec)	Samo za djecu koja su propustila vakcinaciju protiv hepatitisa B
Završni razred osnovne škole (osmogodišnje i devetogodišnje OŠ)	dT	Svi učenici u završnom razredu OŠ bez obzira na dob
Završni razred srednje škole (trogodišnje i četverogodišnje SŠ)	dT	Vakcinišu se samo mladi koji su propustili revakcinaciju dT vakcinom u završnom razredu OŠ

Tumač skraćenica:

- **BCG** - Bacille Calmette-Guérin-vakcina protiv tuberkuloze
- **HepB** - vakcina protiv hepatitisa B
- **DTaP-IPV** - kombinirana vakcina protiv difterije, tetanusa, pertusisa (acelularno), poliomijelitisa (inaktivno)
- **DTaP-IPV-Hib** - kombinirana vakcina protiv difterije, tetanusa, pertusisa (acelularno), poliomijelitisa (inaktivna) i hemofilusa influence tip b
- **IPV** - inaktivna vakcina protiv poliomijelitisa
- **MRP** - vakcina protiv morbila, rubeole i parotitisa
- **dT (pro adultis)** - vakcina protiv difterije i tetanusa za djecu stariju od 7 godina

Prilog 2.

SMJERNICE ZA POSTEKSPOZIJSKO VAKCINACIJU PROTIV TETANUSA

Potreba za aktivnom i pasivnom imunizacijom, ovisi o stanju rane i pacijentovog prijašnjeg imunizacijskog statusa (Tabela 1.).

Ako je poznato da odrasla ozlijeđena osoba nije nikada ranije primila tri doze vakcine ili se ne zna da li je ikada ranije primila vakcinu protiv tetanusa, potrebno je primjeniti postekspozicijsku vakcinaciju po shemi 0-1-6 do 12 mjeseci.

Za pacijente mlađe od sedam godina preporučuje se vakcina koje sadrži tetanus komponentu - DT, DTP vakcina (difterija/tetanus za djecu ili difterija/tetanus/pertusis), a za

pacijente dobi od sedam i više godina preporučuje se dT vakcina (difterija/tetanus vakcina za odrasle).

Osobe s većom kontaminiranom ranom, trebaju primiti i odgovarajuću dozu humanog antitetanuskog imunoglobulina - 250 i.j. humanog antitetanuskog imunoglobulina (HTIG) intramuskularno na drugo mjesto (suprotna ruka od one gdje je primljena vakcina ili u gluteus) ili 500 i.j. kod dubokih, kontaminiranih, tetanogenih rana.

Osobu koja je primila tri ili više doza vakcine protiv tetanusa, ako je proteklo više od deset godina od zadnje doze vakcine protiv tetanusa, potrebno je nakon ozljeđivanja revakcinisati jednom dozom vakcine protiv tetanusa.

Osobu koja je primila tri ili više doza vakcine protiv tetanusa, kod većih kontaminiranih rana ako je proteklo pet do deset godina od zadnje doze vakcine protiv tetanusa, potrebno je revakcinisati jednom dozom vakcine protiv tetanusa.

Tabela 1. Postekspozicijska profilaksa tetanusa

Podaci o ranijoj vakcinaciji protiv tetanusa (vakcine koje sadrže tetanus komponentu)	Čista, manja rana		Sve druge rane*	
	Tetanus	HTIG	Tetanus	HTIG
Manje od 3 doze ili je nepoznato	DA	NE	DA	DA
3 ili više doza	NE**	NE	NE***	NE****

*Kao što su rane kontaminirane blatom, fecesom, zemljom, pljuvačkom, ubodne rane, razderotine, prostrijelne rane, nagnječenja, opekotine i smrztotine i sl.

**DA, ako je prošlo više od deset godina od zadnje doze vakcine koje sadrži tetanus toksoid

***DA, ako je prošlo više od pet godina od zadnje doze vakcine koje sadrži tetanus toksoid

****DA, u slučaju visokog rizika, teška kontaminacija sa materijalom koji najvjerojatnije sadrži spore tetanusa i/ili opsežne devitalizacije tkiva.

Na temelju članka 44. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/05), federalni ministar zdravstva, na prijedlog Zavoda za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine, donosi

NAREDBU O PROGRAMU OBVEZNIH IMUNIZACIJA PUČANSTVA PROTIV ZARAZNIH BOLESTI U 2019. GODINI

I. TEMELJNE ODREDBE

Ovom Naredbom uređuje se program obveznih imunizacija pučanstva protiv zaraznih bolesti u 2019. godini.

Obvezna imunizacija pučanstva protiv zaraznih bolesti na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine obavljat će se u 2019. godini po sljedećem programu:

A. IMUNIZACIJA PROTIV DIFTERIJE, TETANUSA I PERTUSISA

Imunizacija protiv difterije, tetanusa i pertusisa obavljat će se kombiniranim cjepivom koje sadrži antigene difterije, tetanusa, acelularnog pertusisa, inaktivnog poliomijelitisa i hemofilusa influence tip b (DTaP-IPV-Hib), te kombiniranim cjepivom koje sadrži antigene difterije, tetanusa, acelularnog pertusisa i inaktivnog poliomijelitisa (DTaP-IPV).

Imunizacija se obavlja cijepljenjem i docjepljivanjem.